

beti belokranjska
inkolažna
industrija
metlika

beti belokranjska
inkolažna
industrija
metlika

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

LETO XXII. št. 3
METLIKA, 8. APRILA 86

Dvajset let šole

Dandanes tudi v Beli krajini ne mine sestanek, na katerem ne bi govorili o znanju. Še več, znanje vse pogosteje povezuje z razvojem, zaklinjamo se, da brez znanja ni napredka, organiziramo vse mogoče seminarje, tečaje, izlete, večerne šole in še kaj. Smo družba, ki je nenadoma ugotovila, da brez znanja ne gre in ne gre.

Pri nas v Beti pa smo se lakote po znanju zavedli že pred desetletji. Bilo je veliko besed, veliko sestankov, premagati smo morali marsikatero avtoriteto, dokler ni pred dvajsetimi leti tudi pri nas stekla šola. Imenovala se je Poklicna tekstilna šola Beti, v njej pa so se šolale v glavnem bodoče konfekcijske šivilje. Začeli smo pri nič, danes pa imamo kaj pokazati. Res pa je tudi, da ne bi bilo slabo, če bi marsikaj tudi — skrili. Kaj več o tem bomo danes lahko prebrali tudi na 6. in 7. strani Vezila.

Sedaj pa se za nekaj časa preselimo v »zgodovino«. Poznamo veliko rekov, ki govorijo o njej. Poglejmo jih nekaj: »Zgodovina je učiteljica življenja« (Latinski pregovor), »Zgodovina je nauk o tem, kar se nikoli ne zgodi dvakrat« (Paul Valery), »Zgodovina se ne dela sama, dela jo družbeni človek« (Plehanov), »Zgodovina je le spisek zločinov in nesreče« (Voltaire), »Zgodovina se odl-

oča s puškami« (Mao ze dong), »Kaj bo rekla zgodovina? Zgodovina bo, gospod, lagala kot vedno« (Shaw).

Zanimivi so, mar ne. In prav vse izreke bi lahko povezali tudi z zgodovino naše šole. Za to potrebujemo le kanček domišljije in dobre volje.

Iz zgodovine šole dobro vemo, da je vanjo na leto zahajalo okoli 40 mladih Belokranjic, pa nekaj deklet iz sosednje Hrvaške. Takrat je bila ta številka pravšnja, saj industrija ni potrebovala več konfekcijskih šivilj. Kmalu pa so tudi v Kometu ugotovili, da iz šole prihajajo dobre šivilje. Za šolo je bilo med mladimi dekleti iz Bele krajine, Dolenjske, pa iz bližnjih krajev sosednje Hrvaške, vse več zanimanja. Šola je postajala večja in večja, ob uvedbi usmerjenega izobraževanja leta 1980 pa je šola nenadoma prerasla zgolj potrebe Beti in Kometa, še več, nenadoma so poznavalci na vsemogočih sestankih ugotovili, da gre pravzaprav za pravo regijsko šolo. To so ugotovili še zlasti potem, ko

smo jim postregli z zanimivimi statističnimi podatki. V naši šoli se namreč že lep čas šolajo tudi bodoče delavke iz delovnih organizacij Dolenjske. Namštejmo samo Labod in Novoteks.

Pomagajmo si še se malo s statistiko: v dvajsetih letih je naše klopi po uspešnem šolanju zapustilo več kot 1.100 v glavnem konfekcijskih šivilj, nekaj pa tudi pletilcev.

Ob tem ne bi smeli pozabiti še na drugo dejavnost šole, na organizacijo tečajev, pa tudi šolanje odraslih. Poleg redne šole smo dokaj uspešni tudi pri izobraževanju odraslih, pri izobraževanju ob delu. V teh letih se je na ta način, ob pomoči naše šole, izšolalo še okoli 120 tekstilnokonfekcijskih in pletilskih tehnikov, 30 delovodij, 11 inženirjev. Pod našo streho je namreč deloval oddelek mariborske tehnične fakultete. Pa recimo še to, da šola pripravlja dobro obiskane tečaje krojenja in šivanja za odrasle in za šolsko mladino, pripravila je še nekaj tečajev tujih jezikov, tečaje za delegate samoupravljalce, spretni smo

pri pripravi priučitvenih seminarjev za tiste novozaposlene, ki niso končali te šole, da o organizaciji tečajev za pridobitev interne kvalifikacije ne govorimo. Skratka, gre za šolo, ki se v dvajsetih letih delovanja ni samo potrdila, pač pa dokazala, kakšna kadrovska revščina bi pravzaprav bila na našem koncu, če ne bi imeli naše šole.

Pa še nekaj podatkov. Od uvedbe usmerjenega izobraževanja vsako leto konča šolo okoli 90 učenk iz Bele krajine, Dolenjske in sosednjih hrvaških krajev. Dve tretjini jih dobiva štipendijo, z njo tudi zaposlitev. V tem šolskem letu je na šoli 180 učenk in učencev v srednjem in skrajšanem programu, povedati pa moramo, da se je v nekaj zadnjih letih šola kadrovsko močno okrepila, saj je z ravnateljem vred 16 učiteljev.

Ob koncu pa moramo zapisati, da si delovanja šole brez Beti ni mogoče zamisliti. Zaradi zagotavljanja materialnih, pa tudi kadrovskih pogojev, vemo pa, da je šola ena od Betinih temeljnih organizacij. Sodeč po vsem, kar smo prebrali, ena od najbolj uspešnih tozdov, kjer raste in se vzgaja nov rod delavk.

O šoli bi lahko pisali še veliko več. Zanimarili smo šolske dejavnosti, krožke, šport, nismo govorili o izletih in podobno. O tem morda kdaj drugič, zagotovo pa pred 30 letnico šole. Nekaj več pa smo za to številko pripravili še na 6. in 7. strani Vezila.

Preberite.

MAMICAM ZA DAN ŽENA — Za dan žena so prisrčen program v Betini menzi pripravili otroci iz vrta.

beti 30

1. april nekoliko drugače

Ob 1. aprilu, dnevu lažnivcev, radi zbijamo šale na račun tega ali onega. Naslednji dan, ko pride streznitev, marsikdaj ugotovimo, da smo prejšnji dan nasledili novici, ki se nam je zdela kar resnična ali uresničljiva in celo žal nam je, da je bila le laž. Zato smo tudi naše delavce tokrat povprašali o tem, kako bi radi »naprvo-aprilili« svoje sodelavce ali znanca, a bi si tudi sami hkrati želeli, da bi se uresničilo. Iz njih so kar vrele ideje, kar je dokaz več, da imajo veliko želja, ki sicer ne dišijo toliko po laži, ampak so žal predvsem neuresničljive.

KATICA JANKOVIČ, samostojna, referentka prodaje preje v tozdu Kodranka in vol-

na: »Poklicala bi tovariša Draga Prevalška, vodjo barvarne, in mu sporočila, da ga pri vratarju čakajo 3 tone manjkajočih barvil. To bi bila seveda laž, ker je veliko pomankanje teh barvil, ki prihajajo iz uvoza. Obenem pa bi rada, da bi se moje besede uresničile, da bi lahko v barvarni čim prej pobarvali prejo, ki jo morajo poslati kupcem.«

ANTON GORŠE, predelavec v kodranki: »Najboljše bi bilo, da bi v Mestnem logu našli nafto. Mogoče nas bi prišla kaj ceneje kot ta, ki jo sedaj kupujemo po znatno višji ceni kot nekatere druge države. Mislim, da bi marsikdo celo verjel, da v bližini Metlike vre iz tal črno zlato. Nekaj ljudi bi nahecal, da na ta dan (torej na 1. april) točijo v metliški Vinski kleti pijačo zastonj. Če bi

imel čas, bi šel tudi sam pogledat v Vinsko klet, a ne zato, ker bi verjel sam sebi, temveč zato, da bi videl, kako se obnašajo tisti, ki ga dajo radi na zob, posebno če jim za to ni treba seči v žep. Sicer pa si želim, da bi na 1. april vsi tisti, ki lažejo celo leto, govorili resnico.«

STJEPAN STRUSA, pletilec v tozdu Metraža: »Neko-

mu bi rekel, da bo tudi Beti med tistimi delovnimi organizacijami, ki bodo poskusno delale po 40 in ne več po 42 ur na teden. Tega bi se gotovo vsi, z mano vred, razveselili. Seveda pa naj nam bi ob tem dvignili tudi osebne dohodke. Dobro bi bilo, če bi bilo to res vsaj za 1. april.«

BISERKA MIRTIC, profesorica slovenščine v srednji šoli tekstilne usmeritve: »Jaz

pa bi rada, da bi mene kdo »naprvoaprilil«, a da bi se

pozneje pokazalo, da se pravzaprav ni lagal. Kar rada bi verjela ravnateljju šole, da bi mi 1. aprila zjutraj, ko bi prišla v službo, rekel, da sem dobila učilnico za slovenski pouk z grafoskopom, kasetofonom, episkopom, zvočnimi filmi, šolskim ekranom in podobnimi pripomočki, o katerih lahko le sanjam. Seveda so to le želje, ki se, žal, za zdaj ne morejo uresničiti niti za 1. april.«

NADA LISAK, vodja kontrole kvalitete v Kometu: »Sodelavkam bi rekla, da

bomo v Kometu povečali osebne dohodke za 50 odst. ter tako po višini prejemkov prehiteli Beti. Seveda si tudi jaz želim, da bi bilo to res, vendar zaenkrat ni izvedljivo, ni pa rečeno, da se ne bo uresničilo. Dobro bi bilo tudi, da bi vsaj za 1. april poleteli z vesoljsko ladjo v vesolje, da bi lahko dosegli cene.«

MARIJA KLEPEC, mojstrica v krojilnici črnomaljskega tozda Konfekcija: »Najbolj vesela bi bila, ko bi prišli moji otroci 1. aprila domov iz šole in mi povedali, da so dobili pri pouku same slabe ocene, ko pa bi se šla pozanimat v šolo, bi

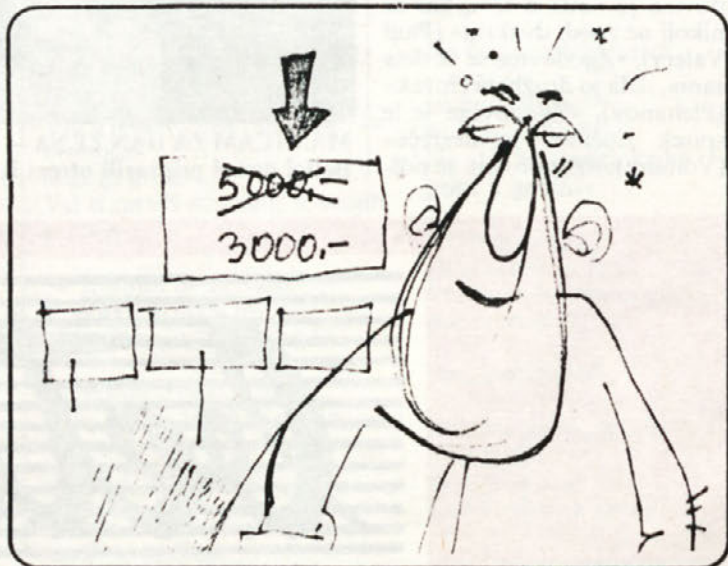
ugotovila, da so se zlagali in da imajo v resnici petice.«

MARIJA LOŽAR, šivilja v tozdu Konfekcija Črnomelj: »Za 8. marec nismo imeli zabave, zato bi sodelavkam rekla, da bomo imeli prvo soboto v aprilu namesto nadurnega dela zabavo s plesom, ki jo bo otvoril tovariš dire-

ktor. Takšne sprostitev si po naporinem delu želimo, a vemo, da je ne bo, saj imamo toliko dela, da nekatere delajo celo po 12 ur na dan.«

Tako 1. april je že mimo, mi pa ne vemo, kako so se naši intervjuvanci obnašali na ta dan. Vemo le to, da se nobena njihova napoved ni uresničila.

Znanje za razvoj

Pred nami je novo srednje-ročno obdobje razvoja in dela DO. Splošne razvojne usmeritve DO smo že sprejemali na naših delavskih svetih ter z njimi opredelili osnovna izhodišča gospodarjenja ter planske usmeritve posameznih programov. In vsi ti zapisani cilji so odvisni predvsem od ljudi, od delavcev, od tistih, ki smo in ki bodo zaposleni v naši DO. Osnova kadrovske politike v srednjeročnem obdobju je relativno zmanjšanje števila zaposlenih na račun izboljšanja kvalifikacijske strukture in tehnične opremljenosti informacijskega in upravljalkega sistema. Zakaj takšen cilj, je popolnoma jasno. Smo na pragu 21. stoletja. Tehnološki revoluciji, ki je izbruhnila v razvitih državah sveta, bodo morale slediti manjše, srednje in manj razvite države, in tudi naša. Sledili pa jim bomo lahko le tako, da bomo uporabljali nove tehnologije, nove znanstvene dosežke, ki zahtevajo nova znanja in predvsem višji nivo izobrazbe zaposlenih.

Ko pišemo o naši izobrazbeni strukturi, smo navadno kritični, morali pa bi biti še bolj. Z visoko izobrazbo imamo komaj 1 odstotek delavcev, z višjo 2,4%, s srednjo pa 11,1%, v Beti pa nas je 1976. Razčlenitev po TOZD kaže, da je skupina delavcev z visoko, višjo in srednjo izobrazbo najmočnejša v TOZD Kodranka in volna, med konfekcijskimi TOZD pa v TOZD Otroške konfekcije Žakanje in konfekciji Metlika. Razčlenitev kadrov po stroki kaže, da imamo v Beti najrazličnejše poklice, ki ustvarjajo ugoden odstotek zaposlenih po stopnji izobrazbe. Formalni potrebni izobrazbi za opravljanje določenih del in nalog smo na ta način sicer zadostili, povsem pa v določenih primerih izbrisali stroko. Računalniški izpis »zahtevana in dejanska izobrazba« po delovnih mestih kaže, da imamo v DO Beti naslednje stanje glede ustreznosti zasedbe določenih del in nalog:

— primerno kvalifikacijo po diagonalni in nad njo ima 785 delavcev ali 39,5%, za eno stopnjo nižjo izobrazbo od zahtevane ima 321 delavcev ali 16,2%, za dve stopnji nižjo izobrazbo od zahtevane ima 735 delavcev ali 37,2%, za tri ali več stopenj nižjo izobrazbo od zahtevane pa ima 101 delavec ali 5,1%.

Če tretiramo eno stopnjo izobrazbe kot še ustrezno, ugotovimo, da imamo 56% kadrov razporejenih na dela in naloge, za katera še imajo ustrezno izobrazbo.

Problematično pa je zlasti tam, kjer je odstopanje v primerih zahtevane izobrazbe za tri ali več stopenj in kjer je zahtevana izobrazba visoka, višja ali srednja.

Odstotek zaposlenih žena se v zadnjih 5 letih ni bistveno spremenil. V skupnem številu zaposlenih so še vedno najmočnejše zastopane, saj imamo zaposlenih 1429 žensk ali 72,8%. Kljub rasti števila zaposlenih se odstotek zaposlenih žena ni bistveno povečal, v zadnjem letu je opazen celo padec.

Nedvomno je to odraz stanja, da smo zaposlovali predvsem v TOZD Kodranka in Metraža, v izmenskih ciklusih in zlasti moške.

Starostna struktura zaposlenih je sorazmerno ugodna. Povprečna starost zaposlenih je 32,5 let. Nad 35 let starosti ima 40,3% zaposlenih, zaskrbljujoča je povprečna starost zlasti v nekaterih proizvodnih TOZD, ki kaže da v srednjeročnem obdobju lahko pričakujemo povečanje zaposlenih z manjšo delovno zmožnostjo in večje število invalidskih upokožitev. Glede na povprečno število zaposlenih je še vedno najmlajši TOZD Otroška konfekcija Žakanje (27,1 leto), sledita pa Kodranka 31,6 let) in Konfekcija Metlika (33 let).

Odraslostne strukture je tudi dolžina skupne delovne dobe. Najmočnejša je skupina, ki ima 11 — 20 let delovne dobe (38,2%), komaj 2,3% delavcev pa ima nad 30 delovnih let.

Faktor fluktuacije je v letu 1985 4,23%. Delovno organizacijo je zapustilo 87, na novo pa se je zaposlilo 135 delavcev. Najnižji faktor fluktuacije je v TOZD Kodranka in volna, najvišji pa v TOZD Otroške konfekcije Žakanje. Ob poznavanju strukture zaposlenih je takšno stanje razumljivo. Načini prenehanja delovnega razmerja so bili v letu 1985 različni: sporazumno je prekinilo delovno razmerje 40 delavcev, 15 po izjavi, 4 odhod v JLA, 4 disciplinsko, 17 se jih je upokojilo, 5 pa je prekinilo delovno razmerje na drug način. Najvišja stopnja fluktuacije je bila leta 1980, postopoma je padala, v letu 1985 pa je najnižja od obstoja DO. Vzrok za takšno stanje je splošna gospodarska situacija v občini

(Nadaljevanje na 5. str.)

Nazaj v šolo

V izobrazbeni strukturi v Sloveniji (in Jugoslaviji) prevladujejo kvalificirani, pol in nekvalificirani kadri, tem sledijo delavci s srednjo izobrazbo, najmanj pa jih je z višjo in visoko izobrazbo (skupno okoli deset odstotkov). Še pred petimi leti je bilo v Sloveniji 41 odstotkov delavcev, ki niso imeli popolne osnovne šole (nekateri so imeli le tri razrede osnovne šole). Razlogi za tako slabo kadrovsko strukturo so tudi v tem, da je bil pred kakšnimi 25 leti dokaj močan osip, ki je zapiral možnosti nadaljnega izobraževanja približno polovici učencev, ki so bili tedaj vpisani v osnovno šolo. Tedaj je komaj tretjina generacij dosegla takšno ali drugačno srednješolsko izobrazbo, v sedemdesetih letih je bilo to omogočeno že polovici, danes pa trem četrtinam posameznih generacij. Iz tega je torej razvidno, da se za mladino boljšajo možnosti nadaljnega izobraževanja, še zmeraj pa ostajajo problem zaposleni s pomanjkljivo izobrazbo, problem predvsem zato, ker kot taki ne morejo postati nosilci t. i. prestrukturiranja gospodarstva in prehoda

na tehnološko zahtevnejšo proizvodnjo.

Andragoško društvo Slovenije je pripravilo dobro in na vseh forumih podprto gradivo o izobraževanju odraslih v dolgoročnem razvoju Slovenije, ustanovili so tudi poseben koordinacijski odbor za izobraževanje odraslih, ki naj bi skrbel predvsem za uresničevanje akcijskega načrta za pospeševanje izobraževanja odraslih.

To izobraževanje namreč zadnja leta močno upada, kar je med drugim povezano z ukinitvijo dislociranih enot pri delavskih univerzah, z nestimulativnimi razmerami v združenem delu (mnoge OZD niti ne planirajo izobraževanja odraslih, marsikje pridobitev izobrazbe ne zagotavlja napredovanja pri delu, ali pa sistem nagrajevanja ne motivira delavcev za vključitev v izobraževanje) ter z neprilagodenostjo šol za naloge na področju izobraževanja odraslih (programi ne upoštevajo andragoških standardov). Dovolj problematično je tudi to, da je to področje izobraževanja prepuščeno t. i. svobodni menjava dela ali celo osebni porabi, zato bi bilo treba doseči, da pride izobraževanje odraslih v razvojne plane izobraževalnih skupnosti.

T. S.

RAČUNALNIŠKI SEMINAR — Drugega dela seminarja za razmnoževanje krojnih delov, ki ga je v Beti vodila inštruktorica francoske firme Lectra, se je udeležilo 10 ljudi, ki so sedaj usposobljeni za delo na tem procesnem računalniku za razmnoževanje krojev in izdelavo krojnih slik. Ustanovljen je tudi nov oddelek za optimizacijo krojenja.

LJUDJE Z ZAŠČITENIMI HRBTI — Tako je naslov nove knjige humoresk Tonija Gašperiča. Med ljudi z zaščiteno hrbtno očitno spada tudi Toni, kar se je pokazalo na prireditvi ob predstavitvi te knjige v metliškem hotelu, ki je bil ob tej priložnosti nabito poln, a je Toni kljub temu cel odšel domov. Drugo Tonijevo knjigo humoresk je založila in izdala delovna organizacija Beti.

Beseda, dve o sindikatu

Nado Lisak-Grčić, vodjo kontrole v Kometu, je kolektiv pred približno tremi meseci izbral za svojo predsednico OOZS. Mislim, da je posebej res ni treba predstavljati. Poznamo jo kot našo dolgoletno sodelavko in udeleženko sestankov, bodisi samoupravnih organov ali družbenopolitičnih organizacij, bodisi kot članico ali pa kot nosilko odgovornih funkcij. Pred leti je eno mandatno dobo vodila sindikat, potem je bila vodja delegacije za zbor združenega dela, pa predsednica samoupravne delavske kontrole in članica medobčinskega sindikalnega sveta.

Najnovejšo funkcijo je Nada sprejela ravno v času priprav na volitve, zato je beseda najprej stekla o tem.

»S pripravami na volitve je bilo izredno veliko dela. Volitve delegacij za skupščino SIS in DPS so že za nami in ocenjujem jih kot uspešne. Udeležba je bila 95 odstotna, kar je z ozirom na strukturo kolektiva in stalno odsotnost zaradi porodniške in nege, več kot pohvalno.

Ne morem pa mimo tega, da ne bi potarnala o izredno zapletenem postopku, ki je zahteval veliko angažiranost nosilcev, ne samo v tehničnem, temveč tudi časovnem smislu. Mislim, da bi se postopek brez škode za končni učinek, lahko poenostavil. Ko govoriva o volitvah, moram povedati, da so v teku še pripravne na volitve v samoupravne organe. Evidentiranje kandidatov je potekalo po sindikalnih skupinah, kar zagovarjam kot edino pravilno in resnično demokra-

tično. Volili bomo 18. aprila in so priprave že v končni fazi.«

Glede drugih nalog sindikata je Nada povedala naslednje:

»Za druge naloge iz našega programa še ni bilo pravega časa. Na sestanku izvršnega odbora smo govorili o socialno šibkih. Dogovorili smo se, da bomo imenovali posebno komisijo, ki bo te probleme stalno spremljala in reševala, ne pa samo takrat, ko bo problem najbolj pereč. Poleg tega nas je občinska sindikalna organizacija zadolžila, da izberemo slušatelja za enomesečno politično sindikalno šolo v Radovljici. Določili smo Marico Crnič, ki jo je predlagala tudi naša mladinska organizacija.

Sicer pa je pred nami veliko dela. Naš program in naloge so obširne in prevelik optimist bi bila, če bi že sedaj izjavila, da jih bomo v celoti uresničili. Srečni bomo, če bomo učinkovito izpeljali del teh nalog.«

Na koncu sem povprašala, kako bo letos s sindikalnim izletom.

»Nekaj ponudb že imamo. Ožji izbor bomo, glede na cene izleta, izdelali v izvršnem odboru in ga dali v presojo kolektivu. Če bo dovolj zanimanja, bomo izlet organizirali predvidoma v maju. Povezano s tem vprašanjem moram povedati še nekaj, kar me zelo boli. Organiziranje sindikalnih izletov, nakup ozimnice, premoga in še kaj, nekateri zelo radi poistovetijo z delom sindikata. To ni prav, kot tudi ni prav, če sindikalna organizacija nameni pozornost le tem vprašanjem. Naše naloge so širše in vsebinsko globlje. Menim pa, da če je možnost omogočiti delavcem cenejši nakup in če že ta organizacija pade na pleča sindikata, je tudi prav, da to organiziramo.«

M. R.

NAŠ POGOVOR

Konec počitnic

Imeti dve pomembni funkciji, opravljati odgovorno delo v proizvodnji, to zmore samo človek, ki ima polno energije. In taka je tudi LJUDMILA CINDRIČ, nasmejana in vedno pripravljena na pogovor.

»Ja, za sedaj opravljam funkcijo predsednice delavskega sveta, izvoljena pa sem bila pred kratkim za sekretarko OO ZKS v Kometu. Vem, da je to precej naporno, vem pa tudi, da sem predsednica Delavskega sveta še dober mesec, saj bomo koncem meseca aprila imeli volitve v vse samoupravne organe, tako da bom kmalu razrešena.«

Sama sem naredila veliko napako, ko sem šla za ta intervju k njej v proizvodnjo, saj mi je že po prvem vprašanju skoraj odletela proti sredini tekočega traku, kjer je morala urediti zadevo, oziroma pokazati delavki, kako se mora delati. Cindričeva je namreč vodja traku, po starem bi ji rekli mojstrica. V Kometu dela na takem zahtevnem delu že od leta 1962, ko je kot mlada kvalificirana šivilja prestopila prag komaj se prebujajočega mladega kolektiva.

Potem se ne moremo čuditi, da je iz leta v leto prevzemala odgovorne naloge. Tako v proizvodnem procesu, kot pri razvoju samoupravljanja in delavskega osveščanja.

»Ljudmila, dve mandatni dobi si že predsednica delavskega sveta. Kako si se počutila in na kakšne težave si naletela pri svojem delu?«

»Nisem imela večjih težav. Strokovne službe so pravočasno pripravile vse materiale in to pismeno dostavile vsem članom. Pred vsakim sestankom smo imeli tudi razširjeni kolegij, da smo prereševali vse nejasnosti, kar mi je olajšalo vodenje razprave na sejah. Pa še nekaj, dobri finan-

čni rezultati in celotno poslovanje delovne organizacije v teh letih, je prispevalo, da ni bilo žolčnih razprav in ne negotovanja v kolektivu in ne na sestankih.«

»Kako boš opravljala delo sekretarke? Si že razmišljala o tem?«

»Teško bo šlo. Ekonomska, pa tudi družbena kriza, ki je zajela celotno našo družbo, bo in mora zahtevati od nas vseh, predvsem pa od vodstev političnih organizacij drugačen pristop. Tako pri obnašanju posameznikov kot pri delu. Sama vem, da me čaka ogromno dela, učenja in angažiranosti. Na vseh področjih. Pri svojem delu ne bom imela pripravljenih materialov, kot takrat, ko sem bila predsednica delavskega sveta, ampak bom morala sama, skupaj s sekretariatom pripraviti in zastaviti delo naše osnovne organizacije. Pričakujem, da bodo tako na republiškem, kot na zveznem kongresu ZKS in ZKJ, podane smernice za naš nadaljnji razvoj in za naše delo. Pričakujem, da bomo z dejanji in ne samo z besedami, dokazali, da smo res predhodnica delavskega razreda.«

Ko je pričela govoriti o novih nalogah, ki jo čakajo, so se ji zasvetile oči, saj je nepopravljivi optimist. Želi si, da bi uresničila vse tisto, kar si je »programirala«. Lahko trdim, da tudi pri opravljanju nove funkcije Ljudmila ne bo popustila. Lahko trdim, da bodo tudi novi člani sekretariata OO ZKS morali aktivno delati, saj jih bo Cindričeva polno zaposlila. Počitnic na polju političnega dela v Kometu je konec. In prav je tako.

Ko sem odhajala iz proizvodnje, sem vedela, da bo tovarišica Ljudmila svoje delovne naloge in politične dolžnosti opravljala še z večjo vnemo in še z večjim elanom.

M. R.

Za sprejemni izpit 20 nedrčkov

Ko se je Anica Vipavec pred četrto stoletja v Šentjerneju izučila za krojačico, jo je pot zanesla v Metliko, kjer se je v takratnem Invalidskem podjetju, ki je pozneje preraslo v Komet, zaposlila kot šivilja.

»Zaposlenih nas je bilo okrog 20 do 30, izdelovali pa smo vse, kar je pač šlo v prodajo, od nedrčkov, moških hlač, podkril, predpasnikov. Po nekaj letih, ko se je Komet že toliko razširil, da na Pungartu ni bilo več dovolj prostora, sem se preselila v nekdanjo šolo na Partizanskem trgu, kjer smo šivali mordčke za izvoz. Takrat smo šele začeli prodirati v tujino, in kot ni lahak noben začetek, tudi nam ni bilo poslano z rožicami. Pa tudi drugače je bilo težje kot

(Nadaljevanje s 3. str.)

in stanje v katerem se DO trenutno nahaja.

Takšno je kadrovsko stanje pri nas. Zaskrbljujoča je predvsem izobrazbena struktura zaposlenih. Zelo težko se odločamo za takšne ali drugačne oblike izobraževanja. Pomisleke imamo celo takrat, ko sprejemamo delavce z višjo in visoko izobrazbo, pri tem pa pozabljamo, da bosta višja izobrazba, zlasti pa nivo znanja v naslednjih letih nujnost, če bomo hoteli svoja dela dobro in uspešno opravljati. Že danes je diploma te ali one šole le vstopnica za sprejem v delovno razmerje, vsa ostala znanja pa moramo pridobivati z različnimi oblikami izobraževanja, samoizobraževanja itd. Z nezainteresiranostjo za učenje, knjige, dnevno časopisje, zlasti pa strokovno literaturo, bomo morali prenehati, če bomo hoteli sebi in zncancem zagotoviti boljše delovne in življenjske pogoje.

V. Š.

danes, saj smo bili utesnjeni, tekoči trak ni bil tako strnjen kot sedaj,« našteva Anica.

Vendar pa je to, kako težko je bilo nekdanj, spoznala šele takrat, ko so se preselili na bolje, v novo proizvodno halo v Rosalnicah. Prej na težave ni imela časa misliti, vedno je videla le delo in sodelavke se je še vedno spominjajo kot spretnne in natančne šivilje. Po 14 letih šivanja pa se je prijavila na razpis za medfaznega kontrolorja. Štiri so potrebovali v Kometu in ker se jih je prijavilo 5, so morale delati sprejemne izpite: vsaka je sešila po 20 nedrčkov. Vipavčeva je uspešno prestala preizkušnjo. »Res je, da je to delo veliko bolj odgovorno kot je bilo takrat, ko sem le šivala, saj moram nadzorovati kar okrog 70 delavk, a ga ne bi zamenjala. Preveč sem se navadila nanj,« pove. Vipavčeva mora namreč vsaki delavki pokazati fazo šivanja, teh pa ni malo. Samo steznik jih ima 24, medtem ko jih imajo spodnje majice, nedrčki, kopalke, korzete manj. Ker pa šivajo od vsakega teh artiklov 15 in več različnih modelov, je faz na stotine. Vendar pa Anica pohvali šivilje, da se zelo hitro navadijo šivanja novih modelov.

Vipavčeva, ki je zvesta kolektivu že četrto stoletja in ki kljub temu, da se že 23 let vozi na delo v dveh izmenah iz Črnomlju, še nikoli ni pomislila, da bi si poiskala zaposlitev drugje, bo za požrtvovalno delo v kratkem dobila tudi zvezno priznanje medaljo dela.

Sedaj obiramo sadove

Med tistimi, ki so prišli med prvimi v našo delovno organizacijo, je bil tudi Matija Jarnjevič, ki je po poklicu sicer čevljar in je najprej tudi delal v čevljarjem podjetju v Črnomlju, potem pa je odprl zasebno obrt. In kako je čevljarja pripeljala pot v tekstilno tovarno? »4 leta sem delal kot obrtnik, a je bilo dela malo. Žena, ki je zaradi varstva otroka pustila službo v Belokranjki, predhodnici Beti, je po dveh letih dobila vabilo za v službo. Pa sva se odločila, da greva v Beti kar oba,« se spominja začetkov Jarnjevič.

»Ko sem začel 1. oktobra 1957 delati v Beti, je imela prostore še na Pungartu. Že takoj prvi mesec, ko sem prišel, smo osnovali tudi industrijsko gasilsko društvo, ki je imelo okrog 10 ustanovnih članov, živ pa sem samo še jaz, ki sem sedaj častni član Betinega društva. Vsak teden smo vadili z gasilskimi aparati, ker drugega nismo imeli, »gasili« pa smo kartonske škatle, ki so nam služile namesto strojev,« nostalgčno pripoveduje Matija. Jarnjevič je od vsega začetka zaposlen v skladišču surovin, v začetku, ko je bilo dela še manj, pa je pomagal tudi v skladišču gotovih izdelkov. Bil je tudi vodja nabavnega skladišča, sedaj pa je vodja skladišča surovin v tozdu Metraža.

»Tehnološki razvoj se pozna tudi v skladišču. V začetku smo imeli že »na oko« pregled

nad skladiščnim materialom, sedaj pa je vse, kar pride k nam ali odide od nas, računalniško vodeno. Tudi sicer imajo skladiščniki manj fizičnega dela, saj jim v veliki meri pomagajo viličarji,« je zadovoljen Matija. Vendar pa v tovarni ni šlo vedno brez težav. Pravzaprav Jarnjevič pravi, da ima bolj malo lepih spominov na nekdanje dni v kolektivu, kajti v glavnem je bilo težko. »Bile so krize, slabi osebni dohodki, a kolektiv je vztrajal in mi z njim, A četudi nam ni bilo lahko, nisem nikoli pomislil, da bi odšel iz Beti, nasprotno, vedno sem se tolašil, da bo že boljše. Veliko udarniškega dela sem naredil, saj sem opravil okrog 2.000 prostovoljnih delovnih ur pri gradbenih delih. Povsod, kjer se je gradilo ali adaptiralo, sem bil zraven, seveda pa smo vsa ta dela opravljali po »sihtu«. Najbolj mi je ostalo v spominu, kako nas je 5 delavcev nakladalo na traktorsko prikolico pesek iz Kolpe. Po 6 ur smo stali v vodi, dež pa je padal, kot bi obrnil škap. Takrat sem se seveda prehladil. Če ne bi sam poskusil, ne bi mogel verjeti, kako smo nekdanj lahko garali,« se čudi Jarnjevič. Veliko pa jim je takrat pomenila sloga ter volja, pripravljenost in navdušenost za delo. »Kar smo se zmenili, da bomo naredili, je potem tudi veljalo,« pravi.

In danes? »Veliko drugače, bolje je. Prišel je čas, ko lahko obiramo tudi sadove. Jaz s svojim službovanjem zaključem, upam pa, da skupaj s sodelavci, s katerimi smo pred leti gradili to tovarno, zapuščam našim naslednikom primerno dediščino. Čeprav sem že dopolnil 60 let, pa mi manjkata do pokojnine še dve leti in upam, da bom vzdržal, če bo le služilo zdravje. Tudi zato, da bo večja pokojnina, kajti povprečni prejemki v preteklih letih niso bili visoki,« pove Matija Jarnjevič.

M. B.

DELAJO, KJER JE POTREBNO — Đurđa Ramuščak, Štefica Fric, Vesna Butala in Vesna Ribarič sicer delajo pri tekstoriranju v kodranki, ko pa opravijo svoje delo, priskočijo na pomoč Mariji Nemanič, ki v volni ročno lepi številke na etikete za volno. Ker to delo opravljajo le občasno, niso tako spretni, vendar še vedno toliko, da jim uspe v 8 urah polepiti 2.000 etiket.

pouk še vedno zapostavljen

Letos, ko slavi naša delovna organizacija 30-letnico obratovanja, proslavlja pomemben jubilej — 20-letnico obstoja — tudi nekdanji Izobraževalni center Beti oz. sedanja srednja šola tekstilne usmeritve. Zato je prav, da nekoliko več napišemo o njenem delu, tokrat pa smo se napotili k učiteljicam in učenkam v učilnico za praktični pouk.

Štiri zgovorne učiteljice praktičnega pouka Anica Kočevar, Marjetka Sever, Božena Turk in Breda Radman so imele kaj povedati o delu v učilnici, o pogojih, v katerih se učenske učijo dela, ki ga potem mnoge opravljajo vse življenje in ne nazadnje tudi o vrednotenju njihovega strokovnega in pedagoškega dela.

VEDNO ZASEDNA UČILNICA

V skrajšanem programu začnejo s praktičnim poukom že v 1. letniku, v dvoletni šoli, kjer se izobražujejo za konfek-

OB DVAJSETLETNICI ŠOLE

cionarja I in triletni, po kateri postanejo, ko jo zaključijo, konfekcionarji II, pa se s praktičnim poukom spoprimejo v 2. letniku. Pouk imajo v delavnici skozi vse leto, in sicer od 8 do 13 ur na teden, odvisno od razreda. Prav tako je tudi program različen, in dlje ko traja šolanje, bolj zahteven je. Trikrat na teden delajo tudi popoldne, tako da je delavnica zasedena skoraj vse dni. Med zimskimi počitnicami, ko ni pouka, pa šola pripravi šiviljske tečaje za krajanke, osnov šivanja se učijo tudi osnovnošolke, ki obiskujejo šiviljski krožek, nekdanj pa je v tej učilnici potekal tudi tečaj za interno kvalifikacijo.

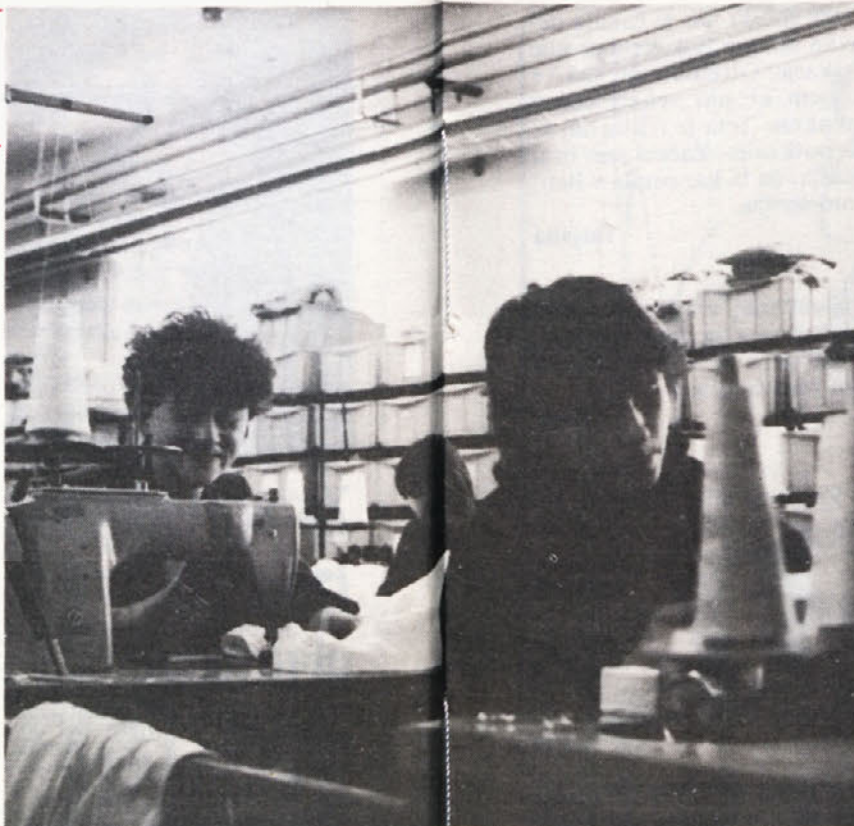
Kot so povedale učiteljice, začnejo od najosnovnejšega. Marsikoga morajo učiti držati celo šivanko, kajti najprej se naučijo osnov ročnega šivanja, potem spoznavajo vrste materialov, sukancev, šivalne stroje, izdelavo posameznih operacij. Šele nato začnejo z izdelavo posameznih elementov oblačil, ki jih pozneje združijo v izdelke. »Preden začnejo s šivanjem, moramo modele prilagoditi vrsti materiala, ki ga imamo v delavnici. Marsikaj moramo skreirati in zmodelirati same,« povedo Kočevarjeva, Severjeva, Turkova in Radmanova. Rdeča nit je pri

izdelavi model, ki je v programu, če pa hočejo, da so vsi stroji zasedeni in da imajo vse učenske dovolj dela, morajo hkrati šivati še 5 ali 6 drugih modelov.

Kar težko je naštetati vse izdelke, ki pridejo izpod strojev spretnih učenk: spodnje perilo, pidžame, spalne srajce, otroški puloverji, trenirke, predpasniki, joggingi, ženska krila, ženske dolge hlače, delovne halje. Veliko delajo tudi po naročilu, tako narodne noše, pa oblačila za otroke v otroških vrtcih, za Rdeči križ, za rokometašice, kolesarje, za spremstvo dedka Mraza in še bi lahko naštevali.

VELIKO POVPRŠEVANJE PO IZDELKIH UČENK

Material, tako osnovni kot pomožni, dobijo v delovni organizaciji Beti in čeprav gre za ostanke ali nepravvrstno blago, so ga učiteljice zelo vesele. Pohvalijo, da je dotok materiala zelo dobro urejen in da je v tovarni razumevanje za tovrstno pomoč, zato tudi

VZTRAJNE IN NATANČNE — Učenske srednje šole tekstilne usmeritve v Metliki se pri praktičnem pouku naučijo osnov šivanja, tiste pa, ki so prizadevne — in takih ni malo — si znanje dopolnjujejo same doma. Njihovi izdelki, ki jih naredijo v šoli, so v tovarniški trgovini hitro razprodani, pošiljajo pa jih med drugim tudi socialno prizadetim. Pred nedavnim so se njihovih pajackov, hlačk, kopic, spodnjega perila razveselili tudi malčki v otroškem domu v Mariboru. Na fotografiji: dve izmed učenk 3. letnika Željka Latin in Katja Hrovat, ki se učita šivati moško majico in delovno haljo.

NASMEJANE KLJUB NAPORNEMU DELU — Učiteljice praktičnega pouka (z leve proti desni) Božena Turk, Anica Kočevar, Breda Radman in Marjetka Sever rade opravljajo svoje delo, čeprav je naporno in odgovorno. Potožijo pa nad starimi stroji, premajhno učilnico, pomanjkanjem prostora za skladiščenje ter neustreznim vrednotenjem njihovega dela.

— OB DVAJSETLETNICI ŠOLE — OB DVAJSET

lažje delajo usluge. Sicer pa izdelke, ki jih ne dajo že prej omenjenim strankam, oddajo v tovarniško trgovino. Za njihove izdelke velja cena, kot je sicer v veljavi za drugo ali tretjerazredno blago, zaradi nizke cene pa so razgrabljeni v rekordnem času. Da pa so kvalitetni in da je delo dobro opravljeno, pove že to, da je reklamacij zelo malo.

»Lahko bi naredili veliko več izdelkov, če bi imeli večji strojni park. Sedanja učilnica je primerna za največ 20 učenk, vendar se jih v njej stiska celo po 34 in samo iznajdljivosti nas, učiteljic, in učenk, se moramo zahvaliti, da lahko sploh delamo v teh pogojih. Da pa si kljub težkim razmeram učenske naberejo dovolj izkušenj in znanja za poznejše delo, je dovolj zgovorno že to, da jih, ko se zaposlijo v proizvodnji, zelo pohvalijo. Tiste, ki končajo 3-letno šolo, šivajo celo za izvoz, kjer so dela najzahtevnejša,« pogrājajo in pohvalijo učiteljice. Zavedajo pa se, da da šola pač osnovno znanje, za nadaljnje napredovanje pa je potrebna

volja, prizadevnost, delavnost. Tega pa učenkam v glavnem ne manjka, posebno pa učiteljice pohvalijo prizadevne, pridne in natančne učenske, ki obiskujejo 3-letni program.

Potarnajo pa, da bi bilo idealno, če bi imeli še eno takšno delavnico, kot je sedanja — z najmanj 20 delovnimi mesti — ter skladišče, ki je sedaj kar v že tako in tako pretesni učilnici za praktični pouk. In ko so že pri željah, ne pozabijo omeniti mehanika, ki sedaj prihaja iz proizvodnje in ga morajo zaradi tega večkrat dolgo čakati. »Razumemo, da je proizvodnja prva, in prav zato bi rade lastnega mehanika, kajti nemalokrat se zgodi, da moramo biti mehaniki kar same,« pravijo učiteljice. Da pa se stroji hitreje kvarijo kot sicer, je razumljivo, saj so stari in so skoraj vsi prišli v šolo že odpisani. Le 5 so jih kupili nalašč za šolo, vendar so vsi stari že več kot 10 let in če se pokvarijo, so težave z rezervnimi deli. Če pa se učijo operacijo, za katero nimajo strojev, grejo v proizvodnjo in tako dobijo učenske tudi stik z neposredno proizvodnjo. Vendar pa so učiteljice prepričane, da to ni dovolj in da bi morali imeti v šoli takšne stroje, kakršne imajo v proizvodnji, kajti le tako jim potem delo v tovarni zares ne bi bilo prav nič tuje.

»ŠIVALNI STROJ NI SVINČNIK«

Ko pa nanese beseda na vrednotenje dela učiteljic praktičnega pouka, postanejo lete še posebno glasne. »Nekdanj so bili v učilnici za praktični pouk inštruktorji, sedaj pa imamo tako kot vsi ostali, ki poučujejo v srednji šoli, naziv učitelja, saj imamo opravljena tudi strokovni in pedagoški izpit in tako kot ostali tudi me vzgajamo in poučujemo. Če so vsi predmeti enakovredni — kot nam zatrjujejo — potem bi morali biti tudi plačani enako, seveda pa po delu. Tega pa nam nikoli ne zmanjka. Izbrati moramo modele, ki jih potem šivajo učenske. Nekaj si jih izmislimo same, nekaj jih vzamemo iz Betinega kataloga, a jih moramo prirediti glede na razpoložljivi strojni park. Potem moramo narediti vzorce, opisati tehnološki postopek in ga slikovno prikazati, zlasti tiste operacije, ki so zahtevnejše, pripraviti kroje, narisati krojni naris. Na srečo material polagajo in krojijo v proizvodnji, kar bi bilo za nas skoraj

nemogoče, saj je potrebno skrojiti blago za 140 učenk, — pravzaprav je med njimi tudi 6 fantov — ki obiskujejo praktični pouk. Za vse našete operacije imajo v proizvodnji cel štab ljudi, me pa smo same. Seveda moramo potem, ko je blago ukrojeno, sortirati, razložiti učenkam tehnološki postopek in šele potem je na vrsti

OBLAČILA IZPOD ROK NAŠIH UČENK — Učenske 3. letnika srednje šole tekstilne usmeritve Mira Gurovič, Janja Blatnik in Marjeta Vidmar so se nalašč za Vežilo postavile pred fotografski aparat v izdelkih — krilu, bluzi, joggingu, trenirki in hlačah — ki so jih pri praktičnem pouku sešile same.

delo šolark,« razlagajo učiteljice.

Poudarjajo pa, da pri njih ne gre le za vzgojo in izobraževanje, pač pa imajo tudi veliko odgovornost za varstvo pri delu. »Šivalni stroj ni kreda ali svinčnik,« pravijo. »V Beti so nas vedno primerjali z mojstricami. Ne podcenjujemo njihovega dela, ker smo skoraj vse tudi same delale kot mojstrice, vendar pa je razlika med njihovim in našim delom. Odgovarjati moramo tako kot bi diplomirani inženir, vendar inženir z diplomom takšnega dela ne bi hotel prevzeti, a ga tudi ne bi znal opravljati, ker nima tovrstne prakse,« so ostre Kočevarjeva, Severjeva, Turkova in Radmanova.

M. B.

OBVEZNO PREBERITE

Prešernova družba, skupaj s SZDL Slovenije in Zvezo sindikatov Slovenije, Kulturno skupnostjo in drugimi, ki podpirajo njeno dejavnost, si prizadeva, da bi še povečala popularnost svoje Redne letne knjižne zbirke in drugih izdaj. V prvem letu svojega obstoja, leta 1953, smo izdali 6 knjižnih naslovov Redne zbirke, do konca lanskega leta že 456 knjižnih naslovov v skupni nakladi nad 9 milijonov knjig. Lani smo v Redni letni kalendarški zbirki, ki je izšla v decembru, izdali 7 knjig v nakladi nad 20.000 izvodov in danes je zbirka razprodana — na voljo so le še posamezni naslovi.

Kako nam je to uspelo? Izbrali smo zanimive knjige in ponudili nizko ceno (7 v polusnje vezanih knjig za 2.300.— dinarjev, broširanih pa za 1.400.— dinarjev). Pri tem so odigrali

Tečaj šivanja za začetnike

Med počitnicami smo organizirali na veliko željo žena in deklet v Srednji šoli tekstilne usmeritve začetni šiviljski tečaj. Trajal je petdeset ur in je potekal v popoldanskem času v naši delavnici za praktični pouk. Obiskovale so ga pridne tečajnice iz DO Beti, Kmetijske zadruge, Mercatorja, občinske skupščine in osnovne šole, skupaj sedemnajst.

Prijavljenih je bilo sicer več, vendar nismo mogli ustreči vsem, ker je v učilnici na razpolago premalo ustrezni strojev. Program šivanja je obsegal poleg obvladovanja šivalnega stroja in tehnike šivanja tudi krojenje in šivanje krila, predpasnika, bluze in otroškega oblačila.

V razgovoru s tečajnicami sem bila prav tako vesela kot one, saj bodo na tečaju pridobljeno znanje koristno uporabile doma.

S podobnimi tečaji bomo nadaljevali.

M. R.

pomembno vlogo tudi naši poverjeniki v številnih delovnih kolektivih in krajevnih skupnostih, ki so s širjenjem knjige med ljudstvo opravljali pomembno kulturno in politično poslanstvo. Vendar z doseženim še nismo zadovoljni. Napredna, lepa, literarno bogata in hkrati poceni knjiga bi morala v sako hišo, v vsako družino. Zato si želimo novih poverjenikov, ki nam bodo pomagali doseči ta cilj.

PREŠERNOVA DRUŽBA
LJUBLJANA, Opekarska 4/a

RAZPISUJE

deset denarnih nagrad za najboljše poverjenike v letu 1986 v skupni vrednosti 360.000.— dinarjev

in

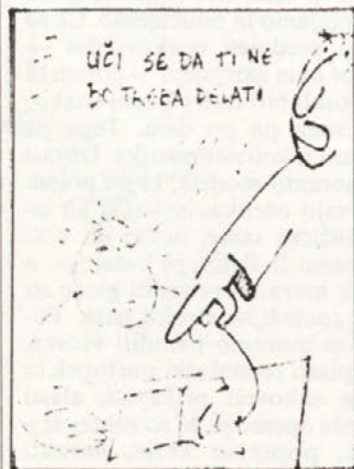
VABI K SODELOVANJU
nove poverjenike — honorarne sodelavce za prodajo in zbiranje naročil za knjige.

K sodelovanju vabimo večje število honorarnih — predvsem mlajših in komunikativnih sodelavcev vseh poklicev, ki imajo radi lepe slovenske knjige in jih želijo širiti med bralce.

Poleg posameznikov v tovarnah, krajevnih skupnostih, knjigarnah, knjižnicah, šolah in drugih ustanovah lahko postanejo poverjeniki Prešernove družbe tudi osnovne organizacije sindikata, krajevne konference SZDL, društva in drugi, ki so pripravljeni zbirati naročila svojih članov.

Poverjeniki dobe za stroške svojega dela materialno nadomestilo, sorazmerno z vrednostjo zbranih naročil, najboljši pa prejmejo vsako leto še posebna priznanja in denarne nagrade.

Prijave pošljite na naslov:
PREŠERNOVA DRUŽBA,
LJUBLJANA, Opekarska 4/a,
P. P. 9.

OBVEZNO PREBERITE

SPOŠTOVANI!

Ogledali smo si Beti, dobili krpice in v šoli šivali. Kako so vse to videli in doživljali dobovski tretješolci, vam pošiljam nekaj njihovih izjav.

Lep pozdrav
Razredničarka Ankica Krivec

Doma si vse sama sešijem, ker me je mama naučila. Ona dela v Beti. Moji sošolci so jo tudi videli, kako šiva. Veliko delavk me pozna. V dvorani je bilo zelo vroče.

Teja

V podjetju nas je vodila delavka Jožica in odgovarjala na naša vprašanja. Zvedela sem, da delajo v 2 izmenah, zaposlenih je okoli 160 delavcev. Naučila sem se šivati gumbe.

Branka

V Beti imajo tudi kuhinjo in jedilnico. Pila sem koka kolo. V razredu nisem nikakor mogla pripeljati sukanca v luknjo na šivanki. Pomagala mi je Branka.

Gabrijela

Pred vhom sem si ogledala tablo in sedaj vem, kaj pomeni beseda BETI. Hodili smo po celem podjetju. Bili smo tudi v skladišču. Videla sem veliko lepih oblek. Drugi dan sem šivala vrečko. Imela je veliko lukenj, ker sem pozabila delati vozle.

Nataša

Direktor nam je razkazal podjetje, nato smo se razkropili po delavnici, vsak je šel k delavkam. Jaz sem šla k sosedki Štefki, ker jo najbolj poznam. Povedala mi je, da je 160 zaposlenih. Rekla je tudi, da Beti dela že 30 let in da morajo biti spretne in urne, ker imajo postavljeno normo. Izdelke izvažajo tudi v tujino.

Anita

Ogledal sem si komandno ploščo in kako pakirajo v škatle. Veliko sem spraševal. Videl sem mehanika. Ime mu je Slavko. Imajo tudi glasilo Vezilo.

Dejan

Pri vходу nas je čakala delavka in nam pokazala orodje in škarje. Gledala sem, kako s strojem krojijo veliko kosov naenkrat. Teta je rekla, naj še jaz poskusim. Začela sem in si mislila, da bi kar ostala v Beti. Bom šivilja.

Tatjana

Šival sem vrečko. Ko sem končal, sem se delal važnega. Metal sem jo v zrak. Doma sem medvedu sešil obleko.

Peter

Vse mi je bilo zanimivo, veliko sem videla in zvedela, ni mi bilo dolgčas.

Jasmina

V šoli sem sešil rokavice, mama mi ni verjela, a sem jo nazadnje le prepričal.

Igor

Vsi smo bili veseli, ko nam je učiteljica povedala, da bomo obiskali Beti. Sprejel nas je direktor Vučasinovič in zapeljal v halo. Delavke so sedele pri šivalnem stroju in šivale bluze, trenirke. Tete so nam dale krpice. Sešil sem kapo za medveda.

Alan

Videl sem veliko strojev, zelo me je zanimalo, kako stikalnica pritisne napis na majico. Drugi dan sem v šoli šival denarnico, nič se nisem pičil.

Roman

Videl sem tekoči trak, zvedel sem, da imajo zaposlene 4 mehanike. Sešil sem si peresnico.

Kodrič

Šival sem vrečko. Mene to delo ne veseli. Lepše je bilo gledati šivilje v podjetju. One znajo hitro šivati.

Januška

V razredu smo vsi postali šivilje in krojači. Prinesli smo gumbe, sukanec, škarje in šivanke. Krpice smo dobili v Beti. Pri delu sem bil neroden, ker nisem znal šivati. Sedaj me je doma mama naučila.

Matjaž

Ko bom velika, bom tudi jaz šivilja. Sešila sem oblekico za mojo punčko. Lepo mi je uspelo.

Licija

Ja, še in še več tega so napisale moje bistre buče.

Volitve so uspele

Minule volitve so bile izredno pomemben trenutek za naš boljši danes in sončnejšo prihodnost. Vsi brez izjeme smo si bili edini, da želimo boljši jutri.

Cel teden pred odločilnim dnevom je bilo čutiti v zraku napetost. Turobno nebo in pršenje iz megle je ta občutek še stopnjevalo. Zastave po mestu niso plapolale v vetru, temveč so lenobno padale proti izvoru gravitacije. Vsa sivina predvolilnega tedna je skorajda v vsakomur še povečevala pomembnost prihajajoče nedelje. Dolgi kandidacijski postopki so končno zaključeni in igra po večmesečni uverturi prehaja v svoje zaključno dejanje. Dejanje, v katerem boš imel glavno vlogo ti on, jaz. Mi vsi skupaj, naša razmišljanja in sposobnost realnega ocenjevanja posameznih kandidatov bo dala rezultate, na podlagi katerih bomo živeli ali životarili (odvisno od pravilnosti naše odločitve) in umirali v naslednjem obdobju.

Nedelja, 16. marec. Trenutek odločitve. Volišča so odprta že navsezgodaj. Prvi volilci, praznjenje oblečeni, se skupaj z meglo vlečejo po mokrih cestah odločilnega jutra. Nizek zračni tlak, ki ga je pokazal barometer, njihovo zaskrbljenost še povečuje. Volišča se polnijo. Volilci prejema volilne liste in to v več barvah (zato, da jim ne bi bilo dolgčas). Mnogi, ki so že prejšnji večer proslavljali volilno zmago, so danes obupani.

Poraja se dvom: »Ali nismo praznovali prezgodaj?« in s tresočo roko in zaskrbljenostjo v očeh begajo po seznamih in obkrožujejo, obkrožujejo. Svojo usodo, mogoče. Še zadnja kontrola, kajti pomembnost trenutka je tolikšna, da je v tistem hipu celo težko dojemljiva in že zleti listek skozi odprtino v škatlico, kjer se pridruži številnim ostalim, na katerih je zapisana naša prihodnost. Še stisk roke s člani volilne komisije in: »Nasvidenje!«

Ta prizor se ponavlja do poznega popoldneva. Volilna komisija je že dvanajst ur na nogah in premaguje jo utrujenost, kakor je utrujena tudi nedelja, ko se prižgejo neonske luči, katerih blesk se odraža na oddežja in topečega se snega vlažnih cestah.

Noč. Volilna nedelja gre h koncu. Volišča so že zaprli. Sliši se pesem. Verjetno smo zmagali.

EPILOG

Danes je ponedeljek. Včeraj smo se zares odrezali. Izbrali smo resnično najboljšo. Novooizvoljeni so zelo uspešno pričeli z delom, saj se je danes, po štirinajstih dnevih, spet prikazalo sonce.

VČERAJ SMO VOLILI ZA SONČEN DANES

P. S. Minule volitve so pokazale, da se morate, če je začetnica vašega priimka pri koncu abecede, sprijazniti s tem, da ne boste nikoli najboljši.

M. R.

Betko ima besedo

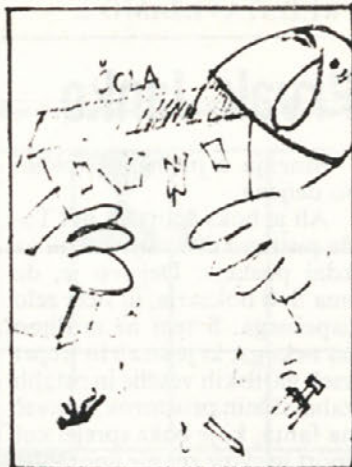
Pa spet teče v razrede! Ob najmanjšem deževju, taljenju snega in podobnih nevsječnostih. Pa ne samo v razrede v srednji šoli tekstilne usmeritve, ampak teče tudi v menzi, po pisarnah. Voda curlja, kaplja s stropov.

Podlagamo različne posode, a je to bolj le izhod v sili, le mazanje oči. Nekako čudno smo nastrojeni zoper vse, kar ni proizvodnja. Kaže, da nam je odveč šola, da nam je v jetrih restavracija, da bi najraje zravnali z zemljo vse pisarne. Toda brez tega ne gre, smo že davno ugotovili.

Nekaj denarja bo treba vzeti iz vreče in urediti: spodobne pisarne, človeško menzo, rešiti pa bo treba tudi prostore šole. Tako dolgo več ne bo šlo naprej. Pred tem si zastonj zatiskamo oči: stvari so takšne kot so in pika!

Ne pomagajo, vsaj dosti ne, selitve iz luknje v luknjo. Betko meni, da se na ta način samo zapravlja denar. Kamra je kamra pa naj bo na tem ali na onem kraju. Zanikrno stranišče pa naj je postavljeno pri vratarju ali zraven katerega koli direktorja.

Sicer pa Betko gotovo ni poklican, da razsoja o tem. Svojo besedo pa gotovo

lahko izreče. In ta je, da je treba stvari urediti. Kolikor se da hitro in kolikor se da pametno...

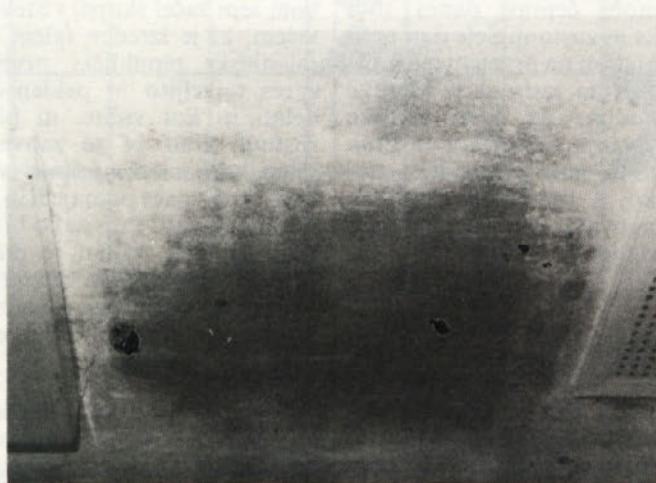
Domiselnost posameznih zmikavcov pa res ne pozna meja. Če kdo ukrade v Beti hlačke, trenirko ali kaj podobnega, niti ni tako šokantno. To pač delamo in to je pač mikavno. Toda ukrasti baterijo, se sliši že malce smešno. Vendar je res.

Nekdo je izmaknil baterijski vložek, in to iz ure na baterije. In to v električni delavnici. Točno ob osemnajsti uri. To je dokazano, kajti ura je obstala ob osemnajstih. Kdo jo je ustavil, ni dokazano. Morda nikoli tudi ne bo...

Še tale misel: Betka prav zanima, če kdo prebere njegove puščice. Še bolj ga zanima, če ob njih kdo ukrepa. Kajti trapasto bi se mu zdelo, če bi metal vodo proti vetru.

Pa lep pozdrav!

Vaš Betko

Marsikdo se bo spraševal, kaj je na tem posnetku. Da ne boste izgubili stav in oči, naj vam povemo, da gre za STROP V NAŠI RESTAVRACIJI. Tako lepo črn je zato, ker pušča streha. Podobnih prizorov je v naši delovni organizaciji še več. Na primer: po razredih v srednji šoli tekstilne usmeritve, po pisarnah. In tako naprej. Nekaj bo treba storiti. Foto: B. Matkovič

Prvak Janko

Mnenja o plemeniti večini so deljena.

Ali je boks šport ali ne? Toda pustimo diskusijo o tem za kdaj pozneje. Dejstvo je, da ima Beti boksarja, in sicer zelo uspešnega. S tem ne mislimo na nekoga, ki je strah in trepet vseh gasilskih veselic in ostalih zabavišnih prostorov, temveč na fanta, ki je boks sprejel kot šport in svoje znanje uporablja le v ringu, ne pa tudi v prostem času.

Janka Guština vsi Metličani poznajo kot močnega in zmeraj na šalo pripravljenega električarja. Vendar Janko ni le to. Od 16. marca 1986 je tudi prvak SRS v težki kategoriji.

Naslov je osvojil na republiškem prvenstvu v Ptuj. Sedaj Janka vsi trepljamo po ramenih, le kdo pa ga je videl takrat, ko je vsak dan v snegu pretekel 10 km in pri -10° C delal najrazličnejše vaje nad Vinsko kletjo, saj za svoj trening ni imel na voljo nikakršnih zaprtih prostorov. Šele neposredno pred prvenstvom se ga je »usmilila« metliška OO ZSMS in mu med tednom odstopila svoj disco, kjer je Janko pritrdil vrečo in dolgo v noč udarjal po njej.

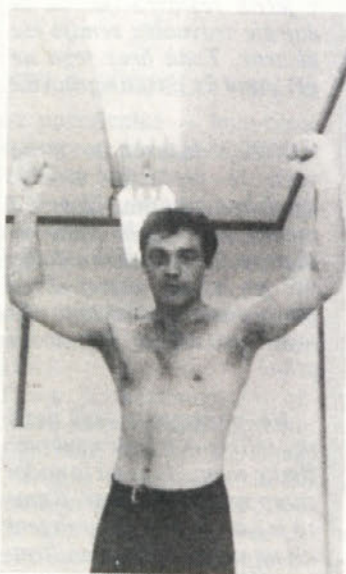
Nekajkrat sem ga opazoval pri njegovem treningu in žal mi je, da ga niso videli tudi drugi metliški športniki in športnice, da bi spoznali, koliko znoja je potrebno preleti (in to v pogojih, ki bi se jih sramoval celo vaški nogometni klub) za uspeh. Poleg tega pa je Janko preskromen, da bi kogarkoli prosil za materialno pomoč, čeprav danes tudi boks ni zastoj. Šele dan pred odhodom na prvenstvo SRS se je Obrtna zadruga iz Metlike ponudila, da krije stroške potovanja v Maribor in Ptuj. Beti pa mu je podarila trenirko, s katero je stopil na zmagovalni oder in prejel zlato medaljo.

In kaj na vse to pravi Janko?

»Z boksom sem se začel ukvarjati v drugem letniku poklicne šole. Razlog je bil verjetno ta, da sem bil kot kmečki deček iz sosednje Hrvaške tudi precej šibak in večkrat deležen posmeha in klofut sošolcev. Zvedel sem, da je v Ljubljani BK Tabor in pod vodstvom znanega slovenskega boksaškega kontraverzneča Janeza Galeta sem naredil prve korake v ringu. Ušesa so

mi bila takrat polna Janezovih zgodb o Jacku Dempseyu, Joe Luisu, Rocky Marcianu in ostalih velikih šampionih.

Kmalu sem imel tudi prve borbe in tudi prve uspehe. Res je, da slovenski boks ni ravno v vrhu, a »fantje« znajo še kako dobro udarjati. Poleg tega pa tu boksa še veliko delavcev iz drugih republik. Boksalski sem tudi v tujini, in sicer na revijah v Luksemburgu, v Benetkah in Tržiču (Monalfalcone). Izku-piček revije v Tržiču je bil namenjen žrtvam potresa v Črni gori. Glavni organizator pa je bil Nino Benvenuti, italijanski nacionalni heroj in svetovni prvak.

Ko sem prišel iz Ljubljane in se zaposlil v Beti, so prišli na vrsto številni drugi problemi in boks je moral na stranski tir.

Malo sem sicer še treniral, a bolj rekreativno. Šele pred letošnjim državnim prvenstvom sem začel skupaj s Stekovičem, ki je izreden talent in mladinski republiški prvak, zares temeljito in peklensko delati in kot vidite, ni bilo zastoj. Rad bi se zahvalil vsem, ki so mi med pripravami tako ali drugače pomagali in se niso norčevali. Prav tako bi se zahvalil Beti, ki mi je pred prvenstvom podarila trenirko, ki je prva stvar, razen modric seveda, ki sem jo dobil od boksa.

Vsem skupaj, ki s skepto gledajo na boks, bi rekel naslednje: res je, da boksarji nimamo vseh doma, toda bolj varno je v ringu, kot na cesti ali veselici. V ringu pridejo v poštev le pesti, povsod drugje pa so v igri tudi drugi, nevarnejši rekviziti.«

M. R.

KRIŽANKA

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame Marije Bošnjak se iskreno zahvaljujem sodelavcem pletilnice za podarjeni venec in izrečene besede sožalja.

Sin Josip Bošnjak
z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame Sofije Zvonkovič se zahvaljujem kolektivu za podarjeni venec in izraze sožalja.

Žalujoča hči
Danica Badovinac

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta in starega očeta se iskreno zahvaljujem sodelavcem in OOOZ Komet za podarjene vence, izrečene besede sožalja in za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujoči
sin Plut Jože, snaha Marija
in vnuk Šimec Jože

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta Ivana Hozjana se iskreno zahvaljujem OOS Komet za podarjeni venec, sodelavcem za denarno pomoč, izrečeno sožalje in za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujoča hčerka
Marta Kapušin

ZAHVALA

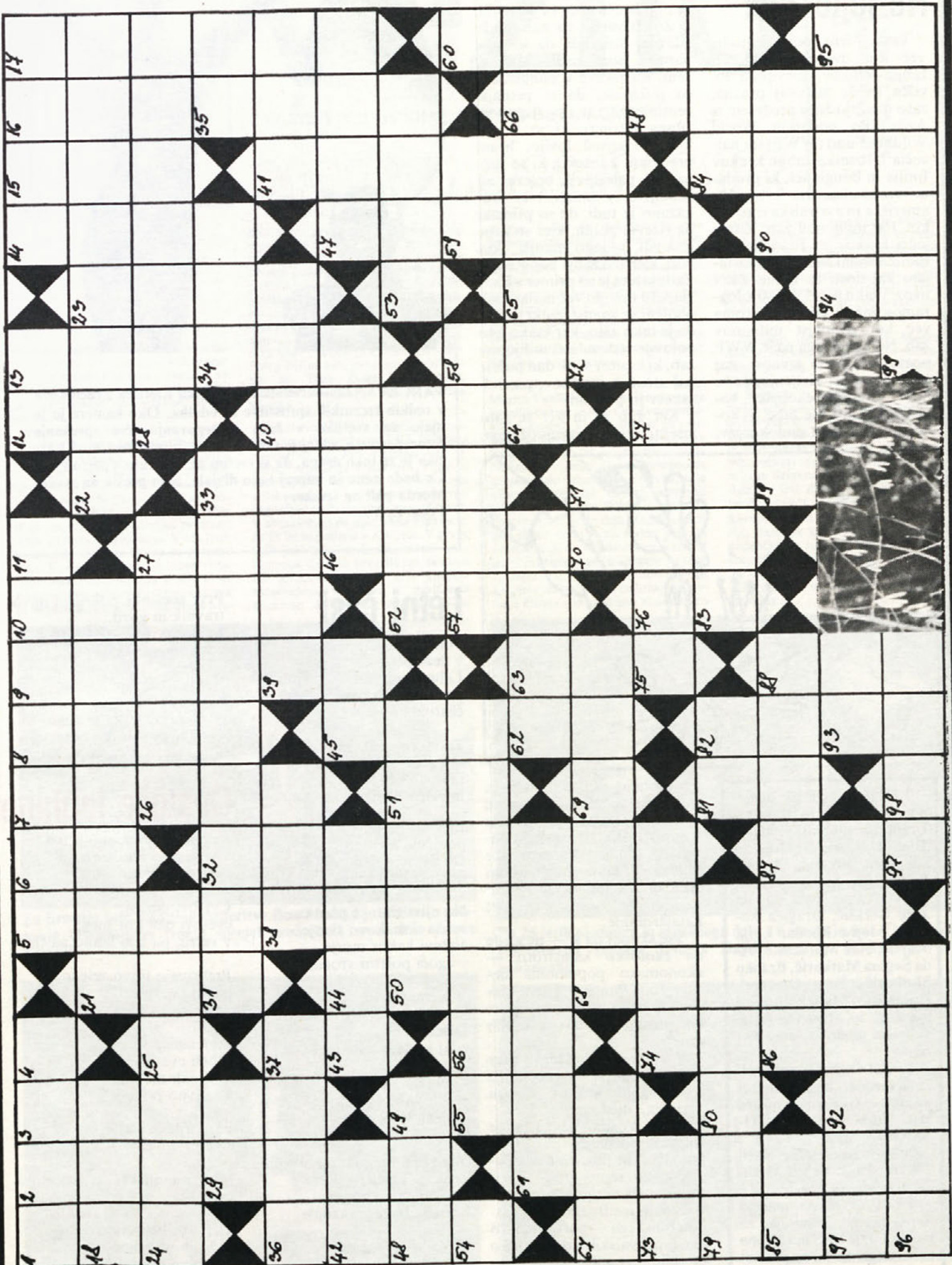
Ob boleči izgubi drage mame Barbare Hozjan se iskreno zahvaljujem OOS Komet za podarjeni venec, sodelavcem za denarno pomoč in za izrečeno sožalje.

Žalujoča hčerka
Marta Kapušin

VODORAVNO: 1. mesto v zahodni Srbiji, 5. diferenca, 12. šesti solmiza-cijski zlog, 14. filmska zvezda, 18. otok na Savi pri Beogradu, ... Ciganli-ja, 21. propaganda, 22. davek tlačanov, 24. znan karikaturist, 26. enoceličar, 28. očetov brat, pomanjševalnica, 29. Rdeči križ, 31. tipkovnica, 34. zločesta bolezen, 35. osebni zaimek ž. spola, mn., 36. svetopisemska oseba, 38. palestinska osvobodilna organizacija, 39. čarobni napitek, 41. bajka, 42. Ludolfovo število, 43. filmski komik, Stan in ..., 45. Tone Kralj, 46. star novec, 47. brezpravno ljudstvo, 48. gorski reševalni čoln, 50. odprtina, hrvaško, 53. humoristka Eržišnik, 52. hlapljiva tekočina, mn., 54. liter, 55. manjša poejina, 57. ruska nacionalna pijača, 59. Minati Ivan, 60. kalij, 61. ohranjalna slov. ljudskega izročila, Tončka, 62. telovadna prvina, 64. prebivalec črne celine, 67. kačji glas, 68. delavec v mavčarni, 70. rutenj, 72. na-prava za rezanje, 73. španski polnik, 74. avtor pesmi Marina, Granato, 75. Sokratova žena, 78. brom, 79. mehanski »človek«, mn, 81. kazalni zaimek, 83. panoga, 84. mik, 85. Ivan Dolinar, 86. krvoses, žival, ki so jo uporabljali za zdravljenje, 89. izraelska luka, 90. zgoden, 91. zagrebško satirično gledališče, 93. arabski žrebec, 96. dolgorepa papiga, 97. pritok Rena v Švici

NAVPIČNO: 1. otok v severnem Jadranu, 2. prizadeven brigadir, 3. iskana tuja valuta, 4. amper, 5. zbirno poročilo v knjigovodstvu, 6. Ante Kovačić, 7. žlahtna kovina, Au, 8. južnoameriška žival, 9. premoženje, imetje, 10. glavno mesto Afganistana, 11. prvi samoglasnik, 12. bogastvo gozdov, 13. avtorica Pike Nogavičke, Lindgren, 14. spoj, 15. premetenec, 16. slabokrvnost, 17. vesoljsko plovilo, 21. vojna, hrvaško, 22. diameter, 23. državna blagajna, 25. čas, 27. pripadnik premožnega sloja, 32. književnost, 33. plačilo »od komada«, 36. poldrag kamen, 37. nobelji, 40. slikarjevo delo, 41. vas v Žumberku, 44. stroj, ki vleče vlak, 45. zakoličena smer, 47. tramvajsko počivališče, 49. svetopisemsko ime, 51. vse v redu, 52. Podravkin do-datek jedem, 53. dušik, 56. 100 m², 58. črna celina, 60. instant juhe Kolinske, 61. kar se dobi vbogajme, 63. naš največji otok, 65. krmilna rastlina, 66. prebivalka sosednje države, 67. nadaljevanka, sestavljena in posameznih epizod, 69. 4. črka, 71. povojna ameriška pomoč, 74. cestni razbojnik, 76. kratica za zloglasno nacistično organizacijo, 77. struja, 80. bor, 81. televizija, 82. mitološki prvi letalec, 84. radio in TV napovedovalec, Rado, 87. srbsko moško ime, 88. oče, domače, 90. eden od mitoloških ustanoviteljev Rima, Rom in ..., 92. Zajčkar, 94. ljudski odbor, 95. Ante Dermota, 98. začetek abecede.

KRIŽANKA

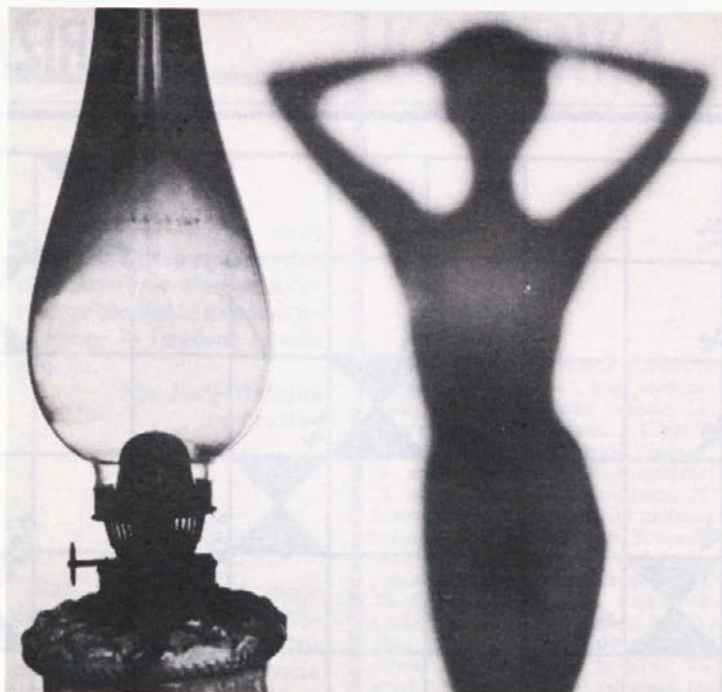
Ne jejte žab!

Vsako leto pojedjo ljudje več kot dvesto milijonov žabjih krakov. Evropska lovlišča so že zdavnaj prazna, zato uvažajo žabe predvsem iz Azije. Po podatkih World Wildlife Fund (WWF) sta največja izvoznika žabjih krakov Indija in Bangladeš, ki prodaja vsako leto na evropske, ameriške in avstralske trge več kot 150 milijonov žab. Znani jedci krakov so Francozi, pa tudi Zahodni Nemci ne zaostajajo kaj dosti za njimi, ZRN uvozi vsako leto 538.300 kilogramov žabjih krakov oziroma več kot dvanajst milijonov žab. Nedavno tega pa je WWF pozval svetovno javnost, naj žabe pusti pri življenju, če se hoče izogniti ekološki katastrofi. Kajti vse žabe, ki končajo v želodcih sladokuscev,

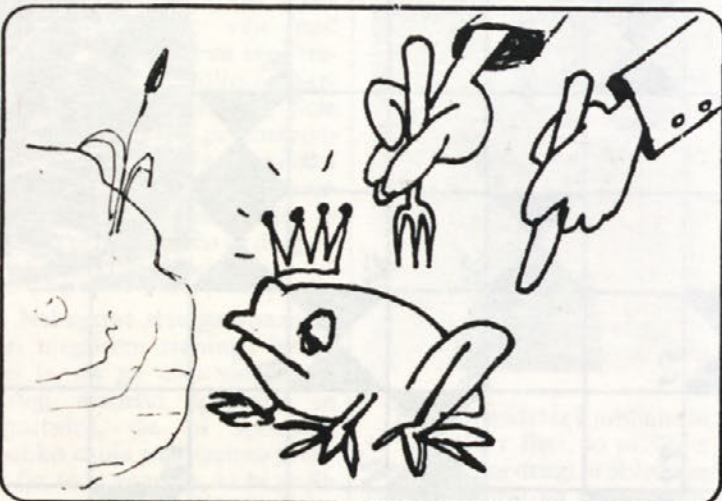
žive prosto v naravi, doslej se še ni posrečilo, da bi jih gojili.

Znanstveniki so namreč že zdavnaj dokazali, da so žabe naravni borci proti škodljivcem. Raziskave v Bangladešu so pokazale, da se petnajst centimetrov dolga tigrovka (*Rana tigrina*), ki jo zaradi krakov največ lovijo, hrani predvsem z insekti, ki so prenašalci nalezljivih bolezni ali škodljivci v kmetijstvu. Dokazano je tudi, da so pridelki na riževih poljih, kjer so žabe polovili, mnogo manjši kot tam, kjer živi žabja populacija. Zadnja leta je na primer v Bangladešu mnogo več malaričnih obolenj in znanstveniki trdijo, da je tako zato, ker vsako leto polovijo sedemdeset milijonov žab, ki bi sicer vsak dan požrle več sto ton insektov, pa tudi rakcev in podgan.

Ker žab ni in ker se zato insekti močno razmnožujejo,

VARČEVANJE — Na sliki je delavka Klotilda Zračnikova v redkih trenutkih sprostitve in oddiha. Oko kamere jo je ujelo za svetilko v času pretegovanja. Na vprašanje fotoreporterja, zakaj je skoraj v temi, je odgovorila: »Elektrika je že tako draga, da si svetim že dalj časa s petrolejko. Če bodo cene še naprej tako divjale, bom prešla na svečo. Morda tudi na treske.«
Foto: Z. V.

VEZILO je glasilo delovnih ljudi Beti in Kometa. Ureja ga uredniški odbor: Toni Gašperič, glavni in odgovorni urednik, Alenka Badovinac, Janko Bračič, Miomir Čikič, Irena Flajnik, Jože Gerkišič, Dragica Končar, Mojca Konda, Ljilja Maršič, Jure Matekovič, Vida Šegina Matkovič, Branko Matkovič, Tone Omerzel, Dušan Rus, Matjaž Rus, Sonja Zorc in Marjetka Žele. Tehnični urednik: Janez Pezelj.

VEZILO izhaja v nakladi 2300 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava DIC Novo mesto, tiska TISKARNA Novo mesto.

Naslov izdajatelja: Beti, Tovarniška 2, 68330 Metlika, telefon. 58 170.

VEZILO je po mnenju Republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

uporabljajo v Bangladešu in Indiji vse več pesticidov, med njimi tudi zloglasni DDT, ki je v industrijskih državah prepovedan. Vodja dermatološke klinike v Daki Mofrehudin Ahmad pravi, da so posledice za zdravje ljudi naravnost katastrofalne.

Vse skupaj pa je — ne glede na ekološko katastrofo — ekonomsko popolnoma nesmiselno, Bangladeš izda danes več deviz za uvoz strupov, kot jih dobi od izvoza žabjih krakov.

V Indiji in Bangladešu sicer velja predpis, ki prepoveduje izvoz žabjih krakov v času parjenja, med majem in avgustom. Vendar pa se ljudje znajdejo po svoje, žabe lovijo kot sicer, in jih imajo v skladiščih do septembra. WWF zahteva, da bi tigrovko vpisali v seznam mednarodnega washingtonskega sporazuma o varstvu živalskih vrst. Le tako bi bilo mogoče učinkovito preprečevati trgovino z žabji kraki.

Letni časi

Pomlad prihaja v deželo.
Lahno kot vila, po travnikih trosi, čisto zlato.

Zvončke, trobentice, regratov cvet, marjetice bele in zelen bršljan.

Ljubica moja, potoček, glej tam. Ob njem si nabereš dehteči žefran.

Na njivi zlati se pšenica, odeta v makovo cvetje. Valovi kakor morje, v žgoči poletni vročini.

V jutranji rosi, so kosci kosili to pisano cvetje. Dišeče seno, zdaj grabijo kmetje.

Ponujajo z jablan se jabolka rdeča. Hruške in slive, ter grozdje, rdeče in belo.

Gozd je poln gob in kostanja. Vriskajo fantje, z goric veselo petje odmeva. Jesen se bogata razdaja.

V gozdu listje šušti pod nogami. Živali si iščejo topla zavetja. Bliža se zima in sneg.

Prve snežinke pokrijejo njivo, travnik in gozd. Le potok veselo, čez kamenje skače.

Narava zdaj spi. S snežno odejo pokrila jo starka je zima. Živ žav pa s hriba odmeva.
Alenka Mežnaršič

Cvetoče jabolane

Kot šopki pomladnih rož, v vrtu ponosno stoje, cvetoče jabolane.

Cvetovi jablan, cvetovi beli kot sneg, v vetru, padajo lahno na tla.

Prekrivajo travo zeleno, padajo neslišno, na regratov cvet.

Preletajo v vetru, ti beli cvetovi, kot mali metuljčki na ravno polje.

Pomorila je slana bele cvetove,

bele metuljčke in regratov cvet.

Mrtvi so beli cvetovi, ni belih metuljčkov, ni jablan ponosnih na vrtu, kot prej.
Alenka Mežnaršič